

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **M.R.**

co do którego przedłużono wykonywanie środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym,

rozpoznając w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 20 września 2017 r.,

kasację wniesioną przez obrońcę podejrzanego,

od postanowienia Sądu Okręgowego w E.

z dnia 28 kwietnia 2017 r., utrzymującego w mocy postanowienie Sądu

Rejonowego w E.

z dnia 4 kwietnia 2017 r.

postanowił:

- 1. pozostawić przyjętą kasację bez rozpoznania,**
- 2. nie uwzględnić wniosku adw. A. T., obrońcy z urzędu, o przyznanie od Skarbu Państwa wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji,**
- 3. zwolnić podejrzanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w E., postanowieniem z dnia 5 września 2014 r., umorzył postępowanie i zastosował względem M.R. środek zabezpieczający w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym. Stosowanie tego środka zabezpieczającego kilkakrotnie przedłużano.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w E. z dnia 4 kwietnia 2017 r., na podstawie art. 204 k.k.w., postanowiono w dalszym ciągu stosować orzeczoną wobec M.R. środek zabezpieczający. Zażalenie na tę decyzję złożył obrońca podejrzanego. Po rozpoznaniu tego środka odwoławczego, Sąd Okręgowy w E., postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2017 r., utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Kasację od tego postanowienia wniósł obrońca podejrzanego. Zarzucił w niej naruszenia przepisów prawa materialnego, które miały wpływ na treść orzeczenia, w szczególności art. 93g k.k., przez błędną jego wykładnię, poprzez dalsze stosowanie środka zabezpieczającego wobec podejrzanego, mimo że nie istnieją ku temu przesłanki, tj. w sytuacji braku znacznej społecznej szkodliwości czynu oraz określenie wysokiego prawdopodobieństwa, że podejrzanym popełni taki czyn ponownie. Kasacja ta została przyjęta i przedstawiona Sądowi Najwyższemu do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy podejrzanego nie podlega rozpoznaniu, gdyż jest niedopuszczalna z mocy ustawy.

Stosownie do art. 519 k.p.k. stronie, poza kasacją od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, przysługuje taka skarga jedynie od „prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego”. Owa skarga może zostać więc wniesiona od prawomocnego postanowienia, i to sądu odwoławczego, ale nie jakiegokolwiek, lecz takiego tylko, na mocy którego umorzono postępowanie i zastosowano środek zabezpieczający. Chodzi tu o postanowienie wydane w następstwie rozpoznania wniosku prokuratora w trybie art. 324 § 1 k.p.k., co może nastąpić na posiedzeniu bądź na rozprawie (art. 354 k.p.k.). Niezależnie jednak od forum, na jakim będzie procedował sąd, rozstrzygnięcie zapada w formie postanowienia (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 1999 r., I KZP 21/99, OSNKW 1999, z. 9-10, poz. 49). Na to orzeczenie przysługuje zażalenie.

Podkreślić przy tym trzeba, że niezbyt fortunnie posłużono się w art. 519 k.p.k. zwrotem „postanowienie sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i

zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego”. Może ono sugerować, że kasacja przysługuje tylko wówczas, gdy takie orzeczenie po raz pierwszy zostało wydane przez sąd odwoławczy. Chodzi tu o sytuację, gdy sąd pierwszej instancji nie uwzględnił wniosku prokuratora o umorzenie postępowania i zastosowanie środka zabezpieczającego, na które podmiot ten wniósł skuteczne zażalenie. Tak wąskie rozumienie tego przepisu byłoby jednak sprzeczne z *ratio legis* jego wprowadzenia i w sposób nieracjonalny zawężyło zakres przedmiotowy zaskarżenia kasacją. Taka wykładnia miałaby też charakter antygwarancyjny, zaś jak wynika z uzasadnienia do projektu ustawy wprowadzającej tę regulację, właśnie względy gwarancyjne przemawiać miały za jej przyjęciem (zob. uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny i niektórych innych ustaw, druk Sejmu VII kadencji nr 870). Dlatego też w drodze wykładni funkcjonalnej należy przyjąć, że zakresem unormowania zawartego w art. 519 k.p.k. objęte jest także postanowienie sądu odwoławczego utrzymujące w mocy postanowienie sądu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a k.k. Katalog zaskarżalnych kasacją postanowień sądu odwoławczego jest zatem szerszy niż wynika to literalnej wykładni art. 519 k.p.k. Natomiast stylistyka tego przepisu przez posłużenie się analizowanym tu zwrotem w konwencji pozytywnej prowadzi do stwierdzenia, że kasacja nie przysługuje stronom w wypadku wydania przez sąd odwoławczy prawomocnego postanowienia o nieuwzględnieniu wniosku prokuratora o umorzenie postępowania i zastosowanie środka zabezpieczającego.

Ponieważ art. 519 k.p.k. odnosi się do zastosowania środka zabezpieczającego określonego w art. 93a k.k., to przyjąć trzeba - *lege non distinguente* – że dotyczy to każdego środka przewidzianego w tym ostatnim przepisie. Stosownie zaś do art. 93d k.k. czasu stosowania środka zabezpieczającego nie określa się z góry. Powstaje więc pytanie, czy od prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego (we wskazanym wyżej rozumieniu), wydanego w postępowaniu wykonawczym, o przedłużeniu stosowania środka zabezpieczającego również przysługuje stronom kasacja. Wykładnia językowa i wykładnia systemowa art. 519 k.p.k. pozwala na udzielenie odpowiedzi

przeczącej z następujących powodów. Po pierwsze, przepis ten wyraźnie stanowi, że kasacja może być wniesiona od postanowienia o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego. W kontekście wykładni systemowej użyty tu spójnik „i” oznacza konieczność łącznego wystąpienia obu elementów składowych, tj. umorzenia postępowania i zastosowania środka zabezpieczającego. Za takim stwierdzeniem przemawia wykładnia systemowa przez odwołanie się do treści art. 324 k.p.k., z którym powiązany jest zakres unormowania zawartego w art. 519 k.p.k. Po drugie, art. 519 k.p.k. odnosi się wyłącznie do rozstrzygnięcia, którego przedmiotem jest orzeczenie środka zabezpieczającego „po raz pierwszy”. Mowa jest tu bowiem właśnie o „zastosowaniu”, a nie o dalszym stosowaniu, czyli „przedłużaniu” stosowania. Z tego wynika, że art. 519 k.p.k. nie obejmuje kolejnych ewentualnych decyzji o dalszym stosowaniu środka zabezpieczającego, a więc w istocie „przedłużenia stosowania” tego środka. Nie można bowiem wówczas mówić o „zastosowaniu” środka zabezpieczającego. Orzekanie zatem w postępowaniu wykonawczym, na podstawie art. 204 § 1 k.k.w., w przedmiocie dalszego stosowania środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym nie jest orzekaniem o zastosowaniu środka zabezpieczającego. To pozwala przyjąć, że od postanowienia sądu odwoławczego utrzymującego w mocy postanowienie sądu pierwszej instancji o dalszym stosowaniu środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym, wydanego na podstawie art. 204 § 1 k.k.w., kasacja stronom nie przysługuje (tak też SN w postanowieniu z dnia 17 stycznia 2017 r., II KZ 1/17, LEX nr 2188427).

Powyższe rozważania pozwalają na wyrażenie poglądu, że **prawomocnym postanowieniem sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego, w rozumieniu art. 519 k.p.k., od którego przysługuje kasacja jest także postanowienie sądu odwoławczego o utrzymaniu w mocy postanowienia sądu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego wydane w postępowaniu rozpoznawczym.**

Odnosząc wcześniejsze uwagi do realiów niniejszej sprawy stwierdzić należy, że prawidłowym procedowaniem powinno być wydanie zarządzenia o

odmowie przyjęcia kasacji wniesionej przez obrońcę podejrzanego. Skoro jednak postąpiono odmiennie, to przedstawioną do rozpoznania kasacją jako niedopuszczalną z mocy ustawy, Sąd Najwyższy na podstawie art. 531 § 1 zdanie pierwsze w zw. z art. 530 § 2 i art. 429 § 1 *in fine* k.p.k., pozostawił bez rozpoznania.

W konsekwencji powyższego rozstrzygnięcia, nie mógł zostać uwzględniony wniosek obrońcy podejrzanego o zasądzenie wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał już w swych orzeczeniach, że sporządzenie i wniesienie niedopuszczalnego nadzwyczajnego środka zaskarżenia przez obrońcę z urzędu, nie daje podstawy do przyznania wynagrodzenia za taką czynność, albowiem Skarb Państwa nie może ponosić finansowych skutków podejmowania przez podmiot fachowy czynności prawnie niedopuszczalnych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 listopada 2015 r., II KK 310/15, LEX nr 1844083 i z dnia 27 sierpnia 2008 r., IV KK 271/08, LEX nr 567076 oraz wskazane tam judykaty).

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak na wstępie.